

PRACE NAUKOWE

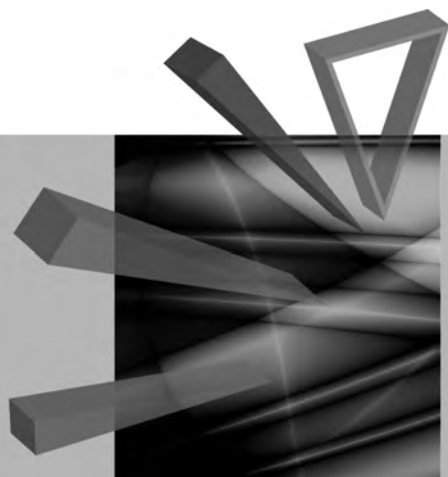
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

307

Polityka ekonomiczna

Redaktorzy naukowi

Jerzy Sokołowski

Grażyna Węgrzyn

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redaktor Wydawnictwa: Dorota Pitulec

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Barbara Cibis

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie

wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2013

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-390-8

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	13
Franciszek Adamczuk , Produkty tradycyjne i regionalne i ich wykorzystanie w promocji regionu.....	15
Ewa Badzińska , Perspektywy i bariery rozwoju firm <i>spin-off</i> w Polsce.....	25
Agnieszka Baer-Nawrocka, Arkadiusz Sadowski , Polityczne i strukturalne czynniki wpływające na przemiany w rozmieszczeniu produkcji trzody chlewnej w krajach Unii Europejskiej.....	35
Agnieszka Barczak , Wykorzystanie metody programowania liniowego do oceny procesu produkcyjnego grup gospodarstw wybranych typów rolniczych.....	45
Wioletta Bieńkowska-Golasa , Odległość gmin wiejskich województwa mazowieckiego od głównych ośrodków gospodarczych a ich poziom przedsiębiorczości	56
Alicja Bonarska-Treit , Turystyka szansą rozwoju lokalnego.....	65
Agnieszka Borowska , Wykorzystanie środków w ramach krajowych programów wsparcia pszczelarstwa w Polsce.....	77
Anna Czech , Bezpieczeństwo energetyczne Polski a odnawialne źródła energii	92
Małgorzata Dolata , Pozycja konkurencyjna obszarów wiejskich Polski Wschodniej z punktu widzenia ich wyposażenia w infrastrukturę gospodarczą.....	100
Monika Fabińska , Wybrane czynniki kapitału regionalnego determinujące rozwój firm z sektora włókienniczo-odzieżowego z województwa łódzkiego	109
Mateusz Folwarski , Wynagrodzenia dyrektorów wykonawczych rady dyrektorów największych amerykańskich banków przed i po kryzysie finansowym	121
Małgorzata Fronczek , Charakter wymiany handlowej Polski z zagranicą po 1990 roku	132
Hanna Godlewska-Majkowska, Agnieszka Komor , Uwarunkowania konkurencyjności przedsiębiorstw sektora motoryzacyjnego w Polsce i w Europie	142
Marcin Gospodarowicz , Sektor mikroprzedsiębiorstw w Polsce i jego wsparcie ze środków UE w latach 2007-2011	152
Marianna Greta, Ewa Tomczak-Woźniak , Polski sektor rolny a cyfryzacja – przykład i bariery realizacji projektu wdrażającego technologie informatyczne.....	165

Sylwia Guzdek , Znaczenie instytucji otoczenia biznesu dla małych i średnich przedsiębiorstw w latach 2007-2012	176
Barbara Hadryjańska , Umacnianie przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw na przykładzie sektora rolno-spożywczego	190
Sławomira Hajduk , Instrumenty ekonomiczne zarządzania przestrzenią na poziomie lokalnym	201
Mariusz Hamulczuk , Asymetria w transmisji cen w łańcuchu żywnościowym. Przykład cen drobiu w Polsce.....	212
Tomasz Holecki, Joanna Woźniak-Holecka, Agata Bocionek , Finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej osobom nieubezpieczonym na podstawie decyzji organu wykonawczego samorządu terytorialnego	224
Grażyna Karmowska , Zróżnicowanie rozwoju powiatów województwa zachodniopomorskiego.....	233
Wojciech Kisiał, Bartosz Stępiński , Analiza zróżnicowania przestrzennego absorpcji funduszy Unii Europejskiej przez samorządy terytorialne w Polsce.....	247
Joanna Kizielewicz , Polityka gospodarcza rządu i Unii Europejskiej wobec regionów nadmorskich i jej wpływ na rozwój turystyki morskiej w Polsce	257
Ewa Kołoszycz , Dochody typowych gospodarstw mlecznych w UE w 2011 roku	270
Sylwester Kozak , Efektywność zakładów ubezpieczeń na życie w Polsce w latach 2002-2011. Czy wielkość i własność zagraniczna zakładów mają znaczenie?.....	280
Mariusz Kudelko , Ocena zasadności budowy elektrowni systemowych wykorzystujących nowe złoża węgla brunatnego	292
Anetta Kuna-Marszałek , Strategie ekologiczne przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych.....	305
Piotr Laskowski , Specjalne strefy ekonomiczne jako czynnik rozwoju regionalnego na przykładzie Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST- PARK”	317
Wojciech Leoński , Zewnętrzne bariery rozwoju przedsiębiorczości w Polsce..	330
Edyta Łyżwa, Olga Braziewicz-Kumor , Współpraca przedsiębiorstw przemysłowych z innymi uczestnikami rynku w zakresie działalności innowacyjnej.....	341
Agnieszka Malkowska , Strategia rozwoju Euroregionu Pomerania a budowa konkurencyjnego regionu przygranicznego.....	353
Arkadiusz Malkowski , Wschodnia granica Polski. Od peryferii i izolacji do współdziałania	363
Grażyna Mańczak , Ocena polityki proeksportowej w Polsce	373
Antoni Mickiewicz, Bartosz Mickiewicz , Analiza nakładów pracy w gospodarstwach rolnych w 2010 roku w porównaniu do 2002 roku	384

Dominika Mierzwa , Zastosowanie modelu multiplikacyjnej analizy dyskryminacji w ocenie spółdzielczych przedsiębiorstw mleczarskich.....	396
Andrzej Miszczuk , Nowe podejście do regionalnego planowania strategicznego (na przykładzie województwa podkarpackiego).....	408
Zbigniew Mongiało, Michał Świtlyk , Analiza współczynników efektywności uczelni publicznych.....	420
Anna Oleńczuk-Paszel, Monika Śpiewak-Szyjka , Gospodarowanie wojewódzkim zasobem nieruchomości a dochody województwa	431
Piotr Podsiadło , Zagadnienie pomocy publicznej dla przedsiębiorstw w sektorze rybołówstwa.....	442
Halina Powęska , Cel przekraczania granicy uczestników handlu przygranicznego a struktura towarowa transgranicznych zakupów na pograniczu polsko-ukraińskim	454
Zdzisław W. Puślecki , Nowe zjawiska we Wspólnej Polityce Rolnej Unii Europejskiej w warunkach perspektywy budżetowej na lata 2014-2020 ...	465
Bogusława Puzio-Waślawik , Samozatrudnienie w okresie spowolnienia gospodarczego w Polsce	477
Małgorzata Raczkowska , Spółdzielczość socjalna w Polsce	489
Joanna Rogalska , Świętokrzyskie jednostki samorządu terytorialnego jako beneficjenci polityki regionalnej.....	502
Iga Rudawska , Sieć jako pośrednia forma koordynacji gospodarczej na przykładzie zintegrowanej opieki zdrowotnej	513
Robert Rusielik , Determinanty efektywności technicznej produkcji żywca wołowego w Europie i na świecie w roku 2011	522
Karolina Sienkiewicz , Karta Praw Studenta a sytuacja absolwentów szkół wyższych na rynku pracy.....	534
Agnieszka Skoczyła-Tworek , Audyt jako narzędzie optymalizacji zarządzania przedsiębiorstwem w dobie kryzysu ekonomicznego	546
Katarzyna Skorupińska , Niezwiązkowe formy reprezentacji pracowników w polskim systemie stosunków przemysłowych	557
Agnieszka Słomka-Gołębiowska , Determinanty niezależności komitetu wynagrodzeń w bankach w Polsce	569
Jerzy Sokołowski , Optymalizacja wyboru oferty turystycznej przez klienta przy wykorzystaniu portalu internetowego holidaycheck	581
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałazka , Ocena stopnia wykorzystania pomocy publicznej przez przedsiębiorstwa województwa lubelskiego na podstawie wyników badań ankietowych	590
Marcin Stępień , Elementy zasad podatkowych w aspekcie polskiego systemu podatkowego.....	602
Maciej Szczepankiewicz , Potencjał innowacyjny polskich parlamentarzystów.....	612

Magdalena Ślebocka, Aneta Tylman , Rola funduszy unijnych w finansowaniu zrównoważonego rozwoju na przykładzie gmin województwa łódzkiego	623
Arkadiusz Świadek, Katarzyna Szopik-Depczyńska , Aktywność innowacyjna a wielkość przedsiębiorstw w systemie przemysłowym małopolski	633
Dariusz Urban , Gospodarka polska jako miejsce inwestycji z perspektywy wybranych państwowych funduszy majątkowych – przyczynek do badań empirycznych.....	644
Piotr Urbanek , Polityka wynagradzania kadry kierowniczej w polskich bankach publicznych na przykładzie spółek indeksu WIG20	654
Adam Wasilewski , Użytki rolne a rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej w Polsce	667
Anetta Waśniewska , Aktywność społeczna i ekonomiczna stowarzyszeń i fundacji – wybrane zagadnienia na podstawie przeprowadzonych badań	678
Marek Wigier , Sytuacja ekonomiczna przetwórstwa spożywczego w Polsce w okresie członkostwa w UE – stan i perspektywy.....	688
Edward Wiśniewski , Efekty skali w funkcjonowaniu jednostek samorządu terytorialnego na przykładzie gmin województwa zachodniopomorskiego	700
Urszula Zagóra-Jonszta , Ruch spółdzielczy i działalność Franciszka Stefczyka	710
Katarzyna Żak , Diagnoza poziomu innowacyjności polskiej gospodarki.....	721

Summaries

Franciszek Adamczuk , Usage of traditional and regional products in the region's promotion.....	24
Ewa Badzińska , Prospects and barriers to the development of <i>spin-off</i> companies in Poland	34
Agnieszka Baer-Nawrocka, Arkadiusz Sadowski , Political and structural factors affecting the changes in the distribution of pig production in the European Union countries	44
Agnieszka Barczak , The use of the linear programming method to assess the production process of groups of farms of some chosen agricultural types.	55
Wioletta Bieńkowska-Gołasa , Distance of rural communities in Mazovian Voivodeship from the main economic centres and their level of entrepreneurship	64
Alicja Bonarska-Treit , Tourism as a chance for local development.....	76
Agnieszka Borowska , The use of funds under National Programmes for the Support of Apiculture in Poland	91
Anna Czech , Polish energy security and renewable energy sources	99

Malgorzata Dolata , Competitive position of East Poland rural areas from the point of view of economic infrastructure equipment.....	108
Monika Fabiańska , Selected factors of the regional capital determining investment decisions of the companies from the textile and clothing sector from Łódź Voivodeship.....	120
Mateusz Folwarski , Remuneration of executive directors of board of directors of the biggest American banks before and after the financial crisis	131
Malgorzata Fronczek , Character of the Polish foreign trade after 1990	141
Hanna Godlewska-Majkowska, Agnieszka Komor , Conditioning of automotive sector enterprises competitiveness in Poland and in Europe.....	151
Marcin Gospodarowicz , Microenterprises in Poland and their support from EU funds in the years 2007-2011.....	164
Marianna Greta, Ewa Tomczak-Woźniak , Polish agriculture sector vs. digitization – example and barriers of the computer technologies implementing project realization	175
Sylwia Guzdek , The importance of business environment for small and medium-sized enterprises in 2007-2012.....	189
Barbara Hadryjańska , Strengthening the competitive advantage of companies on the example of the agri-food sector.....	200
Sławomira Hajduk , Economic instruments of space management on the local level.....	211
Mariusz Hamulczuk , Asymmetric price transmission along the food chain. Example of poultry prices in Poland	223
Tomasz Holecki, Joanna Woźniak-Holecka, Agata Bocionek , Financing health care services for uninsured individuals under a decision of the executive body of the local government.....	232
Grażyna Karmowska , Differences in the development of poviats of West Pomeranian Voivodeship	246
Wojciech Kisiał, Bartosz Stępiński , Spatial differences in the absorption of EU funds by the regional and local governments in Poland.....	256
Joanna Kizielewicz , Economic policy of the government and the European Union towards coastal regions and its influence upon the development of maritime tourism in Poland	269
Ewa Kołoszycz , Income of typical dairy farms in the European Union in 2011.....	279
Sylwester Kozak , Efficiency of life insurance companies in Poland in the years 2002-2011. Do size and foreign ownership matter?.....	291
Mariusz Kudelko , Assessment of building of power plants using new lignite deposits – a systems approach.....	304
Anetta Kuna-Marszałek , Environmental strategies of enterprises on the international markets	316

Piotr Laskowski , Special economic zones as a factor of regional development based on Wałbrzych Special Economic Zone “INVEST-PARK”.	329
Wojciech Leoński , External barriers to the development of entrepreneurship in Poland	340
Edyta Łyżwa, Olga Braziewicz-Kumor , Cooperation of industrial enterprises with other market participants in terms of innovative activity.....	352
Agnieszka Malkowska , Strategy for the development of Pomerania Euro-region and building of competitive border region	362
Arkadiusz Malkowski , The eastern border of Poland from outskirts and isolation to co-operation	372
Grażyna Mańczak , Pro-export policy assessment in Poland.....	383
Antoni Mickiewicz, Bartosz Mickiewicz , Analysis of labour output in agricultural farms in 2010 in comparison to 2002.....	395
Dominika Mierzwa , Application of multiplication analysis of discrimination to the evaluation of cooperative dairy companies	407
Andrzej Miszczuk , New approach the regional strategic planning (as an example of Podkarpackie Voivodeship)	419
Zbigniew Mongiało, Michał Świtłyk , Analysis of efficiency coefficients of public universities	430
Anna Oleńczuk-Paszal, Monika Śpiewak-Szyjka , Voivodeship real estate management vs. voivodeship revenue	441
Piotr Podsiadło , State aid for fishing industry companies.....	453
Halina Powęska , The purpose of crossing the border by cross-border traders and the commodity structure of cross-border purchasing in the Polish-Ukrainian border region.....	464
Zdzisław W. Puślecki , New phenomena in the Common Agricultural Policy of the European Union in the conditions of a budgetary perspective for the years 2014-2020.....	476
Bogusława Puzio-Waślawik , Self-employment during the economic slowdown in Poland	488
Małgorzata Raczkowska , Social cooperative movement in Poland.....	501
Joanna Rogalska , Świętokrzyskie local government units as beneficiaries of regional policy	512
Iga Rudawska , Network as an intermediate form of economic coordination on the example of integrated healthcare	521
Robert Rusielik , Determinants of technical efficiency of beef production in Europe and in the world in 2011.....	533
Karolina Sienkiewicz , Consequences of signing Student’s Law Card for university graduates	545
Agnieszka Skoczyła-Tworek , Audit as a tool for optimization of company management in the current economic crisis.....	556

Katarzyna Skorupińska , Non-trade union forms of employee representation in the Polish system of industrial relations	568
Agnieszka Słomka-Gołębiowska , Determinants of compensation committee independence in banks in Poland.....	580
Jerzy Sokółowski , Optimization of tourist offer selection by using Internet portal HolidayCheck.....	589
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałazka , Assessment of the use of public assistance by companies in Lublin Voivodeship based on survey results	601
Marcin Stępień , Elements of tax rules in the context of the Polish tax system	611
Maciej Szczepankiewicz , Polish parliamentarians' innovation potential.....	622
Magdalena Ślebocka, Aneta Tylman , The role of EU funds in the financing of sustainable development on the example of Łódź Voivodeship municipalities	632
Arkadiusz Świadek, Katarzyna Szopik-Depczyńska , The impact of enterprises' size on regional innovation systems – Małopolskie case	643
Dariusz Urban , Polish economy as a place of investment from the perspective of selected sovereign wealth funds – a contribution to the empirical analyses.....	653
Piotr Urbanek , Executive remuneration policy in the Polish public banks on the example of WIG20 companies.....	666
Adam Wasilewski , Arable land and the development of non-agricultural economic activity in Poland.....	677
Anetta Waśniewska , Social and economic activity of associations and foundations – selected problems based on research.....	687
Marek Wigier , Food processing in Poland in the times of EU membership – condition and perspective	699
Edward Wiśniewski , Economies of scale in the operation of local government units on the example of communities of Western Pomerania.....	709
Urszula Zagóra-Jonszta , Cooperative movement and activities of Franciszek Stefczyk	720
Katarzyna Żak , Diagnosis of the innovation level of Polish economy	732

Marcin Gospodarowicz

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB

SEKTOR MIKROPRZEDSIĘBIORSTW W POLSCE I JEGO WSPARCIE ZE ŚRODKÓW UE W LATACH 2007-2011

Streszczenie: Mikroprzedsiębiorstwa stanowią ponad 95% łącznej populacji podmiotów gospodarczych w Polsce, zatrudniają ponad 1/3 wszystkich pracujących, lecz ich charakterystyki ekonomiczne (w szczególności poziom przychodów, nakładów inwestycyjnych i wypracowywana wartość dodana) wskazują na ich istotne niekorzyści konkurencyjne, związane przede wszystkim z ograniczonym dostępem do kapitału i *know-how*. Ze względu na pozytywny wpływ obecności mikrofirm na rozwój gospodarczy i poziom zatrudnienia wsparcie dla sektora jest jednym z priorytetów UE. Celem opracowania jest analiza rozwoju mikroprzedsiębiorczości w Polsce w latach 2007-2011, identyfikacja programów wspierania mikrofirm ze środków UE w obecnym okresie programowania oraz ilościowe podsumowanie efektów wsparcia.

Słowa kluczowe: mikroprzedsiębiorstwa, podmioty gospodarcze, obszary wiejskie, Unia Europejska.

1. Wstęp

Celem zaprezentowanego opracowania jest analiza sektora mikroprzedsiębiorstw¹ w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem lat 2007-2010 oraz kwantyfikacja zakresu wsparcia dla tych podmiotów ze środków UE. W obecnym schemacie dystrybucji środków pomocowych dla wspierania przedsiębiorczości naczelną rolę zajmuje dążenie do wykorzystania ich jako katalizatora wzrostu zatrudnienia, w szczególności na obszarach wiejskich (w tym wypadku zwiększenia zatrudnienia w sektorach pozarolniczych). Obowiązki ostatecznych beneficjentów, warunkujące otrzymanie i zachowanie wsparcia finansowego, obejmują w pierwszej kolejności zobowiązanie do utworzenia określonej liczby miejsc pracy i utrzymania ich co najmniej przez

¹ W opracowaniu przyjęto definicję mikroprzedsiębiorstwa zgodnie z rozporządzeniem Komisji Europejskiej z 25 lutego 2004 r., uznającym za taki podmiot firmę, która zatrudnia (średniorocznie) mniej niż 10 pracowników, a jej roczny obrót ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych i/lub całkowity bilans roczny (suma aktywów) nie przekracza 2 mln euro.

zadany okres. Warunek ten zawarty jest w rozwiązaniach zastosowanych w działaniach PROW oraz PO Kapitał Ludzki. Istotnym pytaniem pozostaje efektywność tego rodzaju rozwiązań. Wykorzystane dane ilościowe pochodziły z Banku Danych Lokalnych GUS, bazy wniosków unijnych Krajowego Systemu Informatycznego (KSI-SIMIK), Eurostatu, a także informacji zawartych w analizach i raportach instytucji, m.in. PARP, ARiMR, urzędów marszałkowskich i innych, jak również raportów analizujących poziom rozwoju przedsiębiorczości w Polsce wydawanych m.in. przez GUS oraz Ministerstwo Gospodarki. W ujęciu przestrzennym podstawową wydzieloną jednostką administracji terytorialnej było województwo, co wynika ze sposobu dystrybucji środków funduszy europejskich.

2. Analiza charakterystyk ekonomicznych sektora mikroprzedsiębiorstw w Polsce w latach 2003-2011

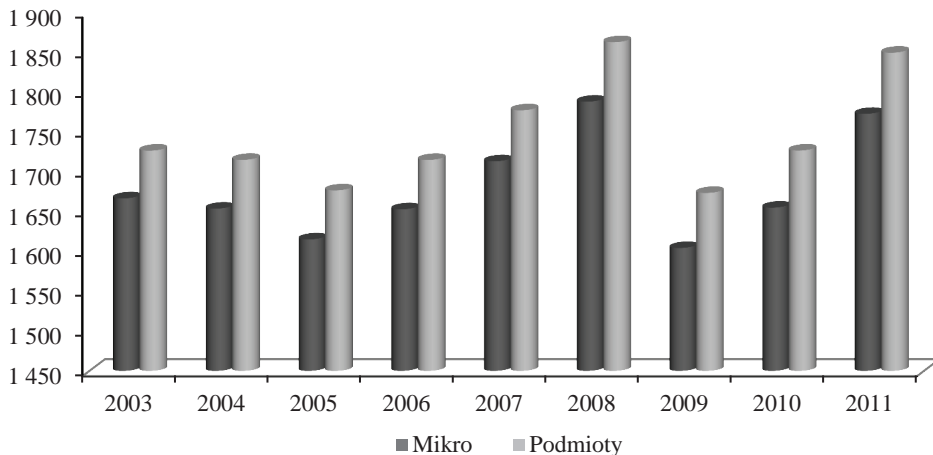
Jednym z charakterystycznych wyznaczników struktury polskiej gospodarki i gospodarek wielu innych krajów Unii Europejskiej jest szczególnie wysoka ranga małych podmiotów gospodarczych, określanych mianem mikroprzedsiębiorstw². W 2011 r. w Polsce funkcjonowało 1 849³ tys. przedsiębiorstw niefinansowych, wśród których dominowały jednostki małe, stanowiące 98,9% całej populacji. Odsetek mikroprzedsiębiorstw o liczbie zatrudnionych do 9 osób wyniósł niecałe 96%, a udział jednostek średnich i dużych to odpowiednio 0,9% i 0,2% wszystkich przedsiębiorstw. 92% mikroprzedsiębiorstw to jednoosobowa działalność gospodarcza.

² Z. Wilimowska i K. Urbańska wymieniają siedem pozytywnych efektów związanych z obecnością mikroprzedsiębiorstw w gospodarce. Należą do nich: efekt postępu technicznego wynikający z elastyczności i konieczności efektywnego wykorzystania ograniczonych zasobów; efekt zatrudnienia związany z udziałem liczby zatrudnionych w mikroprzedsiębiorstwach w łącznej populacji pracujących, a także z faktem, iż mikrofirmy wnoszą duży wkład w powstawanie nowych miejsc pracy i dają większą pewność ich utrzymania niż duże firmy; efekt ekologiczny wynikający z dodatniej zależności pomiędzy wielkością przedsiębiorstwa a jego obciążeniem dla środowiska; efekt produkcyjny wywodzący się z ilościowego (masa krytyczna) wpływu mikrofirm na rynek jako dostawców półfabrykatów, części urządzeń oraz specjalistycznych usług, efekt stabilizacyjny wynikający ze skuteczności w radzeniu sobie tych podmiotów z efektami spowolnienia gospodarczego; efekt regionalnej decentralizacji neutralizujący tendencje monopolistyczne w gospodarce; efekt mobilizacji kapitałów, przede wszystkim funduszy własnych przedsiębiorców, które w innym przypadku mogłyby zostać „przejedzone” oraz efekt transformacyjny związany z pozytywnym wpływem na przekształcenia własnościowe, ekonomiczne i społeczne w gospodarce. Z wymienionych efektów można wyprowadzić również funkcje mikroprzedsiębiorstw w oparciu o teorię „kreatywnej destrukcji” J. Schumpetera, w myśl której gospodarka rynkowa zawdzięcza swoje funkcjonowanie procesowi powstawania ciągle nowych firm na gruzach tych, które upadły. Są to funkcje: społeczna ukierunkowana na stymulowanie rozwoju gospodarczego oraz funkcja gospodarcza. Por. Z. Wilimowska, K. Urbańska, *Uwarunkowania działalności mikroprzedsiębiorstw na rynku polskim*, Oficyna Wydawnicza Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie, Skrypt nr 16, Nysa 2009, s. 11-23.

³ Liczba ta opisuje przedsiębiorstwa aktywnie prowadzące działalność gospodarczą (zgodnie z terminologią GUS tzw. podmioty niefinansowe) i stąd jest istotnie niższa od liczby podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON.

Dane zaprezentowane w raporcie PARP⁴ wskazują, iż mikrofirmy w Polsce działają głównie w branży handlowej i usługowej, w mniejszym natomiast stopniu w przemyśle i budownictwie⁵. Podmioty sektora zatrudniają 3,5 mln osób, czyli niemal 39% ogółu pracujących w przedsiębiorstwach, przeciętne wynagrodzenie zaś w sektorze mikroprzedsiębiorstw w 2009 r. wynosiło 1,9 tys. PLN i na przestrzeni lat 2003-2009 wzrosło o 35%.

Rysunek 1 prezentuje skumulowaną liczbę aktywnych podmiotów gospodarczych w Polsce w latach 2003-2011 z wydzielonym udziałem mikroprzedsiębiorstw. Można w tym zakresie wyodrębnić dwie fazy – pierwszą w latach 2003-2008, charakteryzującą się wzrostem liczby podmiotów na obszarze kraju do maksymalnego poziomu w roku 2008 i drugą, rozpoczętą w roku 2009, charakteryzującą się skokowym spadkiem liczby podmiotów – uwarunkowanym początkiem recesji gospodarczej i kryzysu finansowego. Pomiędzy rokiem 2003 a 2011 udział mikroprzedsiębiorstw w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych nieznacznie maleje – o 0,5 pkt proc. Wskaźniki te są bardzo stabilne w odniesieniu do danych wojewódzkich – we wszystkich 16 jednostkach administracyjnych współczynnik oscyluje w granicach 96%.

Rys. 1. Liczba niefinansowych podmiotów gospodarczych aktywnie prowadzących działalność (Podmioty) i liczba mikroprzedsiębiorstw (Mikro) w Polsce w latach 2003-2011 (w tys.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

⁴ PARP, Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2009-2010, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2011 i raporty z lat poprzednich.

⁵ Struktura zatrudnienia w mikroprzedsiębiorstwach w Polsce w 2009 r. według podstawowego rodzaju działalności (%): Handel i naprawa pojazdów samochodowych – 33,82; Budownictwo – 13,93; Przemysł – 12,77; Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 9,51; Transport i gospodarka – 7,17.

Odmiennego obrazu dostarcza analiza zatrudnienia w mikroprzedsiębiorstwach oparta na obserwacjach współczynnika iloczynu pracujących w mikrofirmach do ogólnej liczby zatrudnionych. Udział ten systematycznie spada w analizowanym okresie od maksymalnego poziomu 41,7% w roku 2003 do obecnego – ok. 39%. Rozpatrywany w ujęciu wojewódzkim wskaźnik ten charakteryzuje się wysokim poziomem zmienności. Najwyższy udział – ponad 51% liczby zatrudnionych w mikrofirmach zarejestrowany został w roku 2011 w województwie zachodniopomorskim, podczas gdy w województwie mazowieckim było to niecałe 30%. Grupę województw, w których mikrofirmy stanowią istotne źródło zatrudnienia, uzupełniają woj. lubuskie, podlaskie, pomorskie i warmińsko-mazurskie, gdzie pracujący w mikroprzedsiębiorstwach stanowią prawie 45% całej zatrudnionej populacji, niski udział zanotowany został natomiast na Podkarpaciu i na Górnym Śląsku – ok. 36%.

Tabela 1 prezentuje dane dotyczące liczby aktywnie funkcjonujących mikroprzedsiębiorstw w układzie porównawczym na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 1. Liczba aktywnie działających mikroprzedsiębiorstw w Polsce w latach 2003-2011 na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym w podziale na województwa

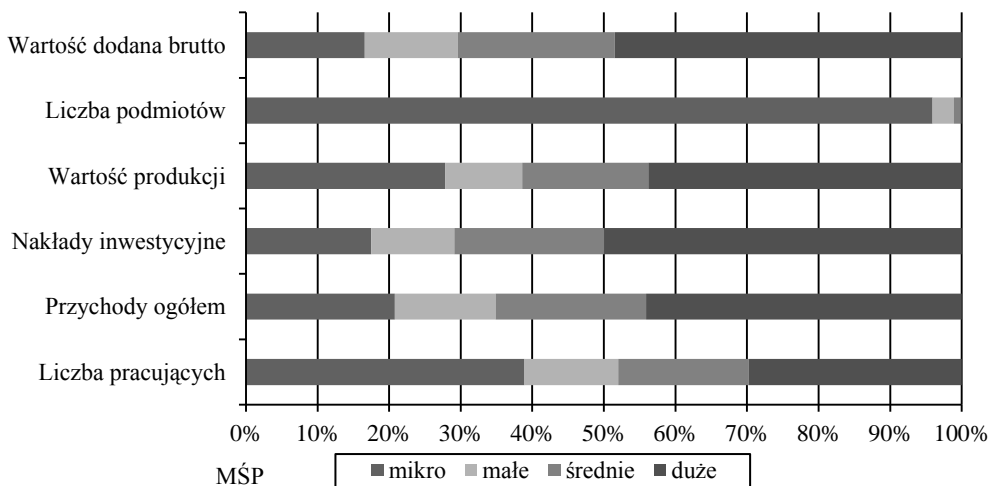
Województwo/Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Dolnośląskie	700	688	604	656	716	686	661	680	724
Kujawsko-pomorskie	619	574	576	583	640	598	583	602	630
Lubelskie	526	533	531	529	552	501	498	510	557
Lubuskie	661	647	625	676	690	642	629	634	682
Łódzkie	713	702	701	682	714	760	642	686	735
Małopolskie	719	700	658	703	743	777	677	713	769
Mazowieckie	820	805	819	818	880	852	800	818	869
Opolskie	530	512	517	526	555	561	523	525	565
Podkarpackie	513	478	479	488	505	538	447	481	538
Podlaskie	590	545	521	548	588	611	511	523	587
Pomorskie	776	802	737	751	776	871	738	728	812
Śląskie	693	686	670	656	602	746	625	635	686
Świętokrzyskie	586	577	498	552	556	590	541	556	612
Warmińsko-mazurskie	553	531	585	609	588	615	557	560	567
Wielkopolskie	766	774	732	746	783	823	743	750	806
Zachodniopomorskie	863	864	840	859	840	925	786	769	808
Ogółem (Polska)	693	682	661	675	697	727	651	666	716

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W analizowanym okresie zaobserwować można tendencję spadkową z początkowych 693 podmiotów do niecałych 666 w roku 2010, pomimo lokalnych fluktuacji i wzrostów w latach 2008 i 2011. Nasylenie podmiotami mikro w ujęciu prze-

strzennym (wojewódzkim) w roku 2011 charakteryzuje istotne zróżnicowanie. Największa liczba podmiotów zarejestrowana została w woj. mazowieckim, pomorskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim (ponad 800), najmniejsza liczba podmiotów zarejestrowana została w woj. lubelskim, podkarpackim, podlaskim i warmińsko-mazurskim.

Na rys. 2 zaprezentowano podstawowe charakterystyki czterech klas wielkościowych podmiotów gospodarczych w Polsce w roku 2011. W porównaniu ze średnią UE Polska posiada znacznie więcej mikroprzedsiębiorstw i mniej małych przedsiębiorstw, udział zaś średnich i dużych przedsiębiorstw w ramach MŚP odpowiada średniej UE. Sektor mikroprzedsiębiorstw zapewnia jedynie ok. 1/3 całkowitej produkcji przemysłowej w Polsce, niskie (w granicach 20%) są również łączne nakłady inwestycyjne oraz osiągnięte przychody. Polskie MŚP zatrudniają średnio 3,98 pracowników, co stanowi wynik wyższy niż w 2010 r., ale nadal poniżej średniej UE. Szczególnie niepokojące jest to, iż w przypadku wartości dodanej zaawansowanej technologicznie produkcji i usług opartych na wiedzy polskie MŚP uzyskują wynik znacznie poniżej średniej UE.

Rys. 2. Wkład grup przedsiębiorstw według klas wielkości w generowaniu wybranych wielkości ekonomicznych w Polsce – rok 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS i Eurostatu.

W tab. 2 zaprezentowane zostały wybrane charakterystyki ekonomiczne mikroprzedsiębiorstw w ujęciu dynamicznym na tle pozostałych podmiotów gospodarczych w Polsce. Poszczególne wielkości badane były w ujęciu jednostkowym, tj. na poszczególne podmioty gospodarcze oraz w celu oszacowania efektywności funkcjonowania na 1 zatrudnionego. W przypadku ujęcia bezwzględne można zauważyć istotną przewagę pozostałych podmiotów gospodarczych nad charakterystykami

Tabela 2. Wybrane charakterystyki ekonomiczne mikroprzedsiębiorstw i pozostałych aktywnych podmiotów gospodarczych (niefinansowych) w latach 2003–2011*

Kryterium pomiaru cechy	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Statystyki		
	Przychody (mln PLN)									CAGR	t-stat	p
Podmiot niefinansowy	1,13	1,28	1,35	1,49	1,62	1,73	1,84	1,91	2,05	7,75%	12,04	0,00
Mikroprzedsiębiorstwo	0,30	0,33	0,34	0,39	0,39	0,42	0,44	0,43	0,22	-3,48%		
Zatrudniony – podmiot niefinansowy	0,24	0,27	0,27	0,30	0,32	0,34	0,35	0,37	0,41	6,81%	12,29	0,00
Zatrudniony – mikroprzedsiębiorstwo	0,15	0,16	0,16	0,18	0,19	0,20	0,20	0,21	0,21	4,82%		
Koszty (mln PLN)												
Podmiot niefinansowy	1,07	1,19	1,26	1,39	1,50	1,61	1,72	1,76	1,92	7,52%	12,32	0,00
Mikroprzedsiębiorstwo	0,27	0,29	0,30	0,34	0,34	0,36	0,38	0,37	0,20	-4,02%		
Zatrudniony – podmiot niefinansowy	0,23	0,25	0,26	0,28	0,30	0,32	0,33	0,34	0,38	6,57%	14,66	0,00
Zatrudniony – mikroprzedsiębiorstwo	0,13	0,14	0,14	0,16	0,16	0,17	0,18	0,18	0,19	4,24%		
Nakłady inwestycyjne (mln PLN)												
Podmiot niefinansowy	0,045	0,053	0,060	0,067	0,081	0,086	0,086	0,082	0,081	7,69%	15,37	0,00
Mikroprzedsiębiorstwo	0,006	0,007	0,007	0,009	0,011	0,011	0,014	0,015	0,007	2,64%		
Zatrudniony – podmiot niefinansowy	0,010	0,011	0,012	0,013	0,016	0,017	0,016	0,016	0,016	6,74%	23,72	0,00
Zatrudniony – mikroprzedsiębiorstwo	0,003	0,003	0,003	0,004	0,005	0,005	0,006	0,007	0,007	11,47%		
Wartość dodana brutto (mln PLN)												
Podmiot niefinansowy	–	–	0,290	0,290	0,335	0,387	0,408	0,428	0,468	8,28%	14,04	0,00
Mikroprzedsiębiorstwo	–	–	0,051	0,055	0,074	0,088	0,089	0,094	0,100	12,05%		
Zatrudniony – podmiot niefinansowy	–	–	0,059	0,058	0,066	0,076	0,077	0,083	0,093	7,87%	18,66	0,00
Zatrudniony – mikroprzedsiębiorstwo	–	–	0,024	0,026	0,035	0,042	0,041	0,046	0,050	12,85%		
Zatrudnienie i liczba podmiotów (osoby/podmioty)												
Mikroprzed. na 10 tys. osób w wkprod.	693	682	661	675	697	727	651	666	716	0,41%		
Mikroprzedsiębiorstwo	2,04	2,05	2,11	2,10	2,10	2,08	2,16	2,05	2,02	-0,12%	-54,60	0,00
Podmiot niefinansowy	4,71	4,76	4,94	4,99	5,05	5,10	5,28	5,13	5,06	0,88%		

* Kategoria „Statystyki” obejmuje miarę CAGR, czyli skumulowany roczny wskaźnik wzrostu (*Compound Annual Growth Rate*) – tj. średni wskaźnik rocznego wzrostu/spadku cechy w badanym okresie, przy założeniu, że roczne wzrosty są dodawane do wartości bazy następnego okresu oraz wartości statystyk testu t par skojarzonych z dwiema próbami dla średniej wraz z poziomem prawdopodobieństwa. Analizowany jest przeciętny poziom cech w poszczególnych latach, hipoteza zerowa H_0 zakłada brak istotności występujących różnic, hipoteza alternatywna H_1 zakłada, że wartości wybranych cech w latach 2003–2011 różnią się istotnie w przypadku mikroprzedsiębiorstw i pozostałych podmiotów gospodarczych. Wybór konkretnej postaci testu podyktowany został silnym stopniem skorelowania analizowanych danych, jak również relatywnie ograniczoną liczebnością obserwacji, charakteryzujących się dodatkowo zróżnicowaną zmiennością. Należy przy tym pamiętać o ograniczeniach wynikających z redukcji czułości testu w konsekwencji utraty $n-1$ stopni swobody.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS i Eurostatu.

ekonomicznymi mikroprzedsiębiorstw. Średni przychód pojedynczej mikrofirmy w latach 2003-2011 był przeszło pięciokrotnie niższy niż pozostałych przedsiębiorstw (0,3 mln wobec 1,6 mln), nakłady inwestycyjne zaś ponad siedmiokrotnie, a wartość dodana niemal pięciokrotnie. Mikroprzedsiębiorstwa charakteryzują się również niższą efektywnością funkcjonowania w porównaniu z pozostałymi podmiotami. W analizowanym okresie wypracowywały średnio ok. 185 tys. zł przychodów na jednego zatrudnionego, niemal 130 tys. zł mniej niż pozostałe podmioty.

Przeciętna wartość dodana na jednego pracownika w mikrofirmach to ok. 38 tys. zł, tj. niecała połowa analogicznego wskaźnika w grupie pozostałych podmiotów (73 tys. zł), nakłady inwestycyjne zaś to ok. 5 tys. zł, co daje ok. 1/3 wielkości cechy (14,5 tys. zł) w grupie rówieśniczej. Przeciętne zatrudnienie w mikroprzedsiębiorstwach oscyluje na poziomie dwóch osób i jest przeszło dwukrotnie niższe niż w pozostałej grupie.

W ujęciu dynamicznym można zauważyć ujemną dynamikę przychodów mikrofirm (CAGR = -3,48%), kontrastującą z dodatnim przyrostem przychodów pozostałych podmiotów. Szczególnie dramatyczny spadek przychodów mikroprzedsiębiorstw odnotowany został w dwóch ostatnich latach (pomiędzy 2010 a 2011 było to zmniejszenie przychodów w wysokości niemal 50%), istotna na niekorzyść małych firm jest również różnica w dynamice zmian nakładów inwestycyjnych. Przy uwzględnieniu poziomu zatrudnienia dynamika zmian cech w obu grupach wyrównuje się, można nawet zauważyć przewagę mikroprzedsiębiorstw w odniesieniu do wzrostu wartości dodanej brutto. Oznacza, to iż efektywność ich funkcjonowania poprawia się w tempie szybszym niż w przypadku pozostałych podmiotów, na co wpływ ma jednak niewątpliwie redukcja poziomu zatrudnienia. W okresie 2003-2011 można zauważyć nieznaczny spadek liczby zatrudnionych (CAGR = -0,12%). Ocena istotności różnic przeciętnych wartości poszczególnych cech w okresie analizy nie pozwala na odrzucenie hipotezy zerowej o braku istotności występujących różnic w żadnym przypadku, bez względu na punkt odniesienia (na pracownika lub na firmę).

Podsumowując ten etap analizy, można stwierdzić, iż mikroprzedsiębiorstwa w Polsce stanowią odrębną, specyficzną grupę podmiotów gospodarczych charakteryzujących się istotnie niższymi wskaźnikami poziomu i tempa rozwoju w stosunku do ogółu pozostałych firm.

3. Wsparcie sektora mikroprzedsiębiorstw w Polsce ze środków Unii Europejskiej w latach 2007-2011

Przedstawione w poprzednim podrozdziale charakterystyki rozwoju sektora mikroprzedsiębiorstw wskazują, iż rozwój mikroprzedsiębiorczości, wzrost konkurencyjności ekonomicznej sektora prowadzący do rozwoju rynku pracy i wzrostu zatrudnienia wymagają skoordynowanych działań wspierających zarówno w odniesieniu do osób chcących założyć własną firmę, jak również tych będących już zarejestro-

wanym przedsiębiorcą. Pomoc w tym zakresie może pochodzić z różnych źródeł, m.in. ze środków UE. Wsparcie rozwoju mikroprzedsiębiorstw jest jednym z priorytetów polityki UE, w szczególności w stosunku do obszarów wiejskich, gdzie stymulowany jest wzrost pozarolniczej działalności gospodarczej. W Polsce zgodnie z danymi GUS w roku 2011 na obszarach wiejskich zarejestrowanych było ok. 26% ogółu populacji mikroprzedsiębiorstw. To do nich w pierwszej kolejności adresowane są działania pomocowe.

W latach 2007-2011 nastąpił skokowy wzrost podaży środków unijnych przeznaczonych na wspieranie mikroprzedsiębiorczości, zarówno w odniesieniu do liczby programów, jak i wolumenu udostępnionych środków finansowych. W okresie przedakcesyjnym możliwości pozyskania funduszy unijnych dla mikrofirm ograniczone były jedynie do wybranych elementów w ramach inicjatyw PHARE, SAPARD, ISPA.

W okresie bezpośrednio po akcesji (2004-2006) mikroprzedsiębiorcy mogli się starać o wsparcie przede wszystkim w ramach dwóch działań ZPORR (3.4 i 2.5). Pierwsze z nich obejmowało specjalistyczne usługi doradcze oraz dotacje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw istniejących, drugie zaś obejmowało środki wspierające powstawanie nowych mikrofirm. Materialne efekty funkcjonowania obu działań można podsumować, odwołując się do dokumentów ewaluacyjnych opracowanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego oraz poszczególne regionalne instytucje wdrażające. W latach 2004-2007 w ramach ZPORR na 375 projektów działania 2.5 wydatkowano niemal 122,4 mln zł, populacja zaś objęta działaniem (w postaci szkoleń, doradztwa lub dotacji) przekroczyła 18,5 tys. osób. Bezpośrednie wsparcie mikroprzedsiębiorstw (doradztwo i inwestycje) w ramach działania 3.4 wyniosło ponad 183 mln zł, liczba sfinansowanych projektów to 2722 (1739 na obszarach restrukturyzacji przemysłu, 683 na obszarach wiejskich, 401 na terenach zrewitalizowanych). Łącznie zatem na wsparcie mikrofirm w ramach ZPORR wydatkowano ponad 305 mln zł, najwięcej dofinansowanych projektów znajdowało się w woj. śląskim, podkarpackim, lubelskim i mazowieckim⁶. Trudna jest ocena bezpośredniego związku przyczynowo-skutkowego między działalnością programu a skłonnością osób do zakładania działalności gospodarczej. W badaniu ankietowym MRR 51% respondentów zadeklarowało, iż bez względu na wsparcie w ramach działania 2.5 i tak zdecydowałoby się na założenie firmy. 42% ankietowanych deklaroowało, iż bez wsparcia z programu nie byłoby w stanie rozpocząć działalności gospodarczej.

Globalna ocena efektywności unijnych instrumentów rozwoju obszarów wiejskich w okresie 2004-2006 i ich wpływu na wybrane wskaźniki gospodarcze przedstawiona została w pracy K. Zawalińskiej⁷. Analiza ta przeprowadzona została w

⁶ Raport ewaluacja ZPORR – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

⁷ K. Zawalińska, *Instrumenty i efekty wsparcia Unii Europejskiej dla regionalnego rozwoju obszarów wiejskich w Polsce*, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2009, s. 191, 203.

Tabela 3. Wartość dofinansowania z programów UE wspierających mikroprzedsiębiorczość na obszarach wiejskich (w tys. zł) i liczba dofinansowanych projektów (#) w okresie programowania 2007-2013

Województwo	Program	2007		2008		2009		2010		2011		Kwota pr./woj.	# pr./ woj.	Kwota / woj.	# /woj.
		Kwota	#	Kwota	#	Kwota	#	Kwota	#	Kwota	#				
Dolnośląskie	RPO					8 327	20	11 790	15	12 542	13	32 659	48	105 302	371
	POKL			3 756	7	4 813	5	10 193	18	9 495	24	28 259	54		
	PROW					7 136	54	18 682	110	18 567	105	44 385	269		
Kujawsko-pomorskie	RPO	329	1	4 138	17	18 411	48	12 345	22	6 428	11	41 651	99	115 467	493
	POKL							2 063	2			2 063	2		
	PROW					9 276	66	30 058	166	32 419	160	71 753	392		
Lubelskie	RPO			3 269	4	22 607	27	15 942	26	14 176	30	55 994	87	189 364	843
	POKL					685	2	6 081	10	825	3	7 591	15		
	PROW					23 909	177	53 328	304	48 542	260	125 779	741		
Lubuskie	RPO			1 612	7	18 959	34	14 558	18	4 192	4	39 321	63	87 758	305
	POKL					2 245	2	986	3	1 827	1	5 057	6		
	PROW					5 997	43	21 244	111	16 139	82	43 380	236		
Łódzkie	RPO					9 710	5	8 607	5	4 257	13	22 575	23	90 812	409
	POKL					1 036	4	3 852	12			4 888	16		
	PROW					12 682	80	35 238	199	15 430	91	63 350	370		
Małopolskie	RPO			3 225	16	15 597	64	12 248	51	5 656	29	36 727	160	216 103	1 139
	POKL			798	1	1 532	3	2 376	1	10 951	3	15 658	8		
	PROW					37 438	234	68 280	395	58 000	342	163 719	971		
Mazowieckie	RPO													202 319	977
	POKL					957	1	20 237	21	8 111	9	29 305	31		
	PROW					27 908	191	81 647	416	63 459	339	173 014	946		
Opolskie	RPO	4583	12	16 960	43	25 114	53	44 055	49	13 752	14	104 464	171	157 336	509
	POKL							605	21			605	21		
	PROW					5 462	47	20 835	133	25 970	137	52 267	317		
Podkarpackie	RPO			3 400	7	36 475	50	23 898	27	8 961	10	72 734	94	221 405	992
	POKL					652	5			1 341	8	1 994	13		
	PROW					31 817	231	77 592	438	37 269	216	146 678	885		

Podlaskie	RPO			4 475	5	8 158	12	9 953	23			22 586	40	88 770	399
	POKL					1 439	1	6 634	3			8 074	4		
	PROW					15 465	102	24 871	151	17 774	102	58 110	355		
Pomorskie	RPO			3 218	22	10 104	69	5 963	40	1 367	14	20 652	145	129 625	701
	POKL					2 172	6	4 172	12			6 344	18		
	PROW					11 366	79	47 374	254	43 890	205	102 629	538		
Śląskie	RPO			286	5	2 298	17	1 767	14	1 905	11	6 255	47	150 273	837
	POKL			1 830	20	3 098	27	1 111	1	3 308	9	9 346	57		
	PROW					34 778	208	62 738	345	37 155	180	134 672	733		
Świętokrzyskie	RPO													83 102	464
	POKL			2 995	2	839	1	5 769	5	810	1	10 413	9		
	PROW					14 754	114	32 703	191	25 233	150	72 690	455		
Warmińsko-mazurskie	RPO	410	1	19 731	25	17 119	25	39 835	36	4 961	6	82 055	93	174 916	556
	POKL					994	6					994	6		
	PROW					9 675	70	48 915	241	33 277	146	91 867	457		
Wielkopolskie	RPO			4 635	17	37 743	48	24 662	36	11 038	37	78 077	138	380 159	1 541
	POKL					6 454	10	1 857	7	14 627	16	22 938	33		
	PROW					70 206	386	181 313	870	27 624	114	279 143	1370		
Zachodniopomorskie	RPO			1 732	2	6 168	11	10 101	20	3 343	8	21 344	41	97 758	390
	POKL			705	2	6 148	10	9 376	7			16 230	19		
	PROW					6 238	47	32 419	170	21 528	113	60 185	330		
Ogółem (Polska)	RPO	5323	14	66 680	170	236 790	483	235 723	382	92 577	200	637 093	1249	2 490 472	10 926
	POKL			10 085	32	33 066	83	75 313	123	51 296	74	169 760	312		
	PROW					324 108	2129	837 236	4494	522 275	2742	1683 619	9365		
	łącznie	5323	14	76 765	202	593 963	2695	1148 272	4999	666 148	3016				

RPO – regionalne programy operacyjne, POKL – Program Operacyjny Kapitał Ludzki, PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z bazy KSI oraz raportów ARiMR i PARP.

ujęciu wielowymiarowym przy wykorzystaniu modelu RegPOL⁸. Zgodnie z rezultatami analizy największy pozytywny wpływ na zatrudnienie w gospodarce wywierały subsydia inwestycyjne, natomiast pozostałe instrumenty ekonomiczne, tj. transfery bezpośrednie i subsydia obszarowe, charakteryzowały się znikomym wpływem na wzrost zatrudnienia, podobnie jak subsydia inwestycyjne w kapitał ludzki, na które jednak przeznaczono znacznie mniej środków niż na pozostałe działania.

W aktualnym okresie programowania (2007-2013) w ramach każdego wojewódzkiego PO funkcjonuje wydzielone działanie przeznaczone wyłącznie do finansowania mikroprzedsiębiorców, zarówno chcących rozpocząć działalność, jak i planujących rozwinięcie istniejącej działalności. Dodatkowo w obrębie osi PROW i PO Kapitał Ludzki znajdują się wydzielone działania (3.1.2 PROW, 6.2 POKL) skierowane na wsparcie inwestycji związanych z podejmowaniem lub wykonywaniem działalności gospodarczej oraz dofinansowanie szkoleń i doradztwa dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą. Elementy wspierające mikrofirmy zawarte są również w innych działaniach PROW i POKL oraz regionalnych PO. Wsparcie dla przedsięwzięć innowacyjnych przedsiębiorcy mogą uzyskać w ramach inicjatyw POIG, a także jako środki zwrotne za pośrednictwem programu JEREMIE. Łącznie zidentyfikowano 34 działania i poddziałania zawierające elementy wspierania różnych aspektów mikroprzedsiębiorczości w wymienionych programach operacyjnych⁹.

Zróżnicowanie dotyczące liczby zawartych umów w ramach działań PROW, RPO i POKL skierowanych na bezpośrednie wspieranie tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw w podziale na województwa oraz wartość zrealizowanych płatności w wyżej wymienionym układzie regionalnym zaprezentowano w tab. 3. Do analizy płatności z projektów unijnych wykorzystano bazę danych systemu KSI. Znajdują się w niej informacje dotyczące realizacji wszystkich projektów, w których zaangażowane są środki pomocowe Unii Europejskiej – łącznie ponad 56 tys. pozycji. Zastosowano trzy główne filtracyjne kryteria identyfikacji i wyboru projektów do analizy – kryterium legalne – formę prawną prowadzonej działalności, tj. wszystkie mikroprzedsiębiorstwa bez względu na prawną formę, w jakiej prowadzą działalność; kryterium przestrzenne, tj. obszar, na którym prowadzą działalność ostateczni beneficjenci – w tym przypadku obszary wiejskie (pozostałe możliwości to miasta oraz obszary górskie) oraz kryterium tematyczne priorytetu wsparcia.

Łącznie w latach 2007-2011 na obszarach wiejskich w Polsce przyznane wsparcie na podstawową działalność mikrofirm przekroczyło 2,4 mld zł (2,462 mld zł) i objęło 10 926 podpisanych umów. Nominalna kwota udzielonych subwencji w latach 2007-2011 była najwyższa w woj. wielkopolskim (ponad 380 mln zł), najniższa zaś w woj. świętokrzyskim (83 mln zł). Przeciętna wartość nominalna udzielonych

⁸ Model RegPOL to model z grupy tzw. regionalnych modeli równowagi ogólnej, oparty na regionalnych tablicach przepływów międzygałęziowych, tj. zawierający pełną informację o strukturze sektorów w regionach i interakcjach zachodzących między nimi.

⁹ Należy jednak podkreślić, iż tylko część z nich znajduje zastosowanie na obszarach wiejskich.

subwencji wyniosła 155 mln zł (mediana 140 mln zł). Nominalne ujęcie wydatkowanych kwot niewiele mówi o ich rzeczywistym znaczeniu dla rozwoju w ramach województwa, wzięto zatem również pod uwagę relatywną wielkość środków w odniesieniu do PKB danej jednostki administracyjnej. Całe wsparcie w ramach trzech ocenianych działań to 0,176% PKB w roku 2011, a w poszczególnych województwach wahało się od 0,5% (woj. opolskie) do niecałego procenta (woj. dolnośląskie, śląskie i mazowieckie). W odniesieniu do kryterium liczby mieszkańców zamieszkujących obszary wiejskie danego województwa przeciętny poziom wsparcia na mieszkańca wyniósł 179 zł i zawierał się w przedziale od 99 zł/osoba (woj. łódzkie) do 319 zł na mieszkańca (woj. opolskie).

W odniesieniu do liczby mikroprzedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie obszarów wiejskich Polski średnia wartość dotacji na 1 firmę wyniosła 1268 zł oraz 628 zł na jednego zatrudnionego. W podziale na województwa najwyższy poziom dotacji na 1 firmę zanotowano w woj. podkarpackim (3300 zł), wartość wskaźnika była dziesięciokrotnie niższa w woj. kujawsko-pomorskim. W odniesieniu do 1 zatrudnionego w mikroprzedsiębiorstwie najwyższe dotacje przyznane zostały w woj. świętokrzyskim (1868 zł), najniższe zaś w woj. dolnośląskim (361 zł). W związku z realizacją dotychczas zatwierdzonych operacji w skali kraju powstało ponad 17 tys. nowych miejsc pracy – najwięcej w województwach: wielkopolskim, podkarpackim, małopolskim i śląskim¹⁰.

4. Podsumowanie

Sektor mikroprzedsiębiorstw stanowi istotny element „krajobrazu” gospodarczego w Polsce, jest również celem licznych działań pomocowych obejmujących wsparcie ze środków UE na utworzenie nowych firm bądź rozwój działalności już istniejących. Wykorzystanie środków UE do tego celu ma charakter powszechny, wsparcie dystrybuowane jest wielokanałowo, zarówno w ramach wojewódzkich programów operacyjnych, jak i poprzez narzędzia stworzone specjalnie w celu wspierania podmiotów gospodarczych. Bezpośrednie pozytywne efekty działań pomocowych w pierwszej kolejności związane są z ułatwieniem dostępu do finansowania, umożliwieniem transferu *know-how* w zakresie m.in. technologii, kompetencji zarządczych, a w konsekwencji ze wzrostem konkurencyjności przedsiębiorstw. Pożądanym efektem pośrednim jest wzrost zatrudnienia wynikający z powstawania nowych podmiotów gospodarczych oraz rozszerzania i ugruntowywania skali działania istniejących firm. Wyniki badań ankietowych ARiMR wskazują, iż wola skorzystania z funduszy unijnych i warunki ich utrzymania działają mobilizująco na mikroprzedsiębiorców w kwestii utrzymania utworzonych stanowisk pracy po okresie finanso-

¹⁰ D. Zawadzka, A. Strzelecka, E. Siluta-Szafranec, *Finansowe instrumenty rozwoju mikroprzedsiębiorstw na obszarach wiejskich w Polsce*, Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sectio H, Oeconomia, vol. 46, 2012/1, s. 217-229.

wania, stymulując również w niektórych przypadkach zatrudnienie dodatkowych pracowników ponad wymagany limit. Jednocześnie odpowiedzi respondentów wskazują, iż perspektywa otrzymania dofinansowania była podstawą do podjęcia decyzji o realizacji inwestycji.

Literatura

- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego *Końcowy raport z postępu wdrażania Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006*, Departament Koordynacji i Wdrażania Programów Regionalnych, Warszawa, lipiec 2010.
- Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2006-2007*, Warszawa 2008.
- Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2008-2009*, Warszawa 2010.
- Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2009-2010*, Warszawa 2011.
- Wilimowska Z., Urbańska K., *Uwarunkowania działalności mikroprzedsiębiorstw na rynku polskim*, Oficyna Wydawnicza Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie, Skrypt nr 16, Nysa 2009.
- Zawadzka D., Strzelecka A., Siluta-Szafranec E., *Finansowe instrumenty rozwoju mikroprzedsiębiorstw na obszarach wiejskich w Polsce*, Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Sectio H, Oeconomia, vol. 46, 2012/1.
- Zawalińska K. *Instrumenty i efekty wsparcia Unii Europejskiej dla regionalnego rozwoju obszarów wiejskich w Polsce*, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2009.

MICROENTERPRISES IN POLAND AND THEIR SUPPORT FROM EU FUNDS IN THE YEARS 2007-2011

Summary: Microenterprises account for over 95% of the total population of businesses in Poland, employing over 1/3 of all workers, but their economic characteristics (revenues, capital expenditures and added value) indicate their significant competitive disadvantages, mainly related to the limited access to capital and know-how. Due to the positive impact of the microenterprises on economic development and employment, support for the sector is one of the priorities of the EU. The aim of this paper is the analysis of the development of microenterprises in Poland in the years 2007-2011 and quantitative summary of the effects of EU support.

Keywords: microenterprises, business entities, rural areas, European Union.